

31.5.2006

645/4/04

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Riitta Länsisyrjä

RAHATILITYKSEN VIIVÄSTYMINEN ULJAS-TIETOJÄRJESTELMÄN KÄYTTÖÖNOTON YHTEYDESSÄ

1

KANTELU

Kantelija arvostelee kantelukirjelmässään hänen palkastaan perityn elatusmaksun rahatilityksen viivästymistä. Hän kertoo, että ulosmittauksen ja maksukiellon perusteella pidätettyjä varoja, jotka oli maksettu ulosottovirastoon 2.3.2004, ei ollut vielä 15.3.2004 tilitetty velkojalle. Kantelija kiinnittää huomiota siihen, että oikeusministeriön ulosottojohtajan ulosoton ULJAS-tietojärjestelmän käyttöönoton yhteydessä julkisuuteen antama tieto 2–3 päivän viivästyksistä tilityksissä ei pitänyt paikkaansa hänen tapauksessaan.

Kantelija myös tiedustelee, onko ulosottolain uudistuksessa kiinnitetty huomiota siihen, että elatusvelvollinen, jonka luona lapsi ei asu, ei saa palkan tai muun toistuvaistulon ulosmittauksen suojaosuudessa huomioida lasta suojaosuuden korotuksena.

2

SELVITYS

Kirjoituksen johdosta oikeusministeriö on antanut selvityksensä. Oikeusministeriö on myös selvityksessään 17.3.2006 joka koski kaikkiaan 15:tä ULJAS-järjestelmän käyttöönottoon liittyvää kantelua, ottanut erikseen kantaa myös tähän kanteluun.

Kantelijalle on varattu tilaisuus vastineen antamiseen oikeusministeriön ensimmäisen selvityksen johdosta. Kantelija ei ole määräajassa antanut vastinettaan.

Oikeusministeriö on todennut, että kysymys oli sinänsä tyypillisestä ulosoton tietojärjestelmän käyttöönottoon liittyvästä tilanteesta. Viivästys oli tässä tapauksessa ollut tavanomaista pitempi. Maaliskuun alussa tuotannon tilitysajoja jouduttiin aiemman järjestelmän aikaisesta viikkorytmistä vielä harventamaan johtuen joidenkin maksujen aiheuttamista virhetilanteista eräajoihin ja edelleen maksatusaineistoihin estäen aluksi maksatukset kokonaan. Uusi tietojärjestelmä ei pystynyt käsittelemään virheettömästi ulosoton vanhasta tietojärjestelmässä siirrettyjä tietoja. Kun siirrettyjen tietojen toimivuutta uudessa järjestelmässä ei ollut pystytty kattavasti testaamaan ennen uuden järjestelmän käyttöönottoa, uuden järjestelmän virheensietokyky

jäi heikoksi. Korjaustoimenpiteiden osalta kiireellisimpänä asiana pidettiin elatusapujen ja muiden yksityisoikeudellisten saatavien rahatilitystä. Sellaisissa yksittäisissä tapauksissa, joissa järjestelmää ei alkuvaiheessa saatu kohtuullisessa ajassa toimimaan virheettömästi, se jouduttiin ohittamaan ja hoitamaan yksilöllisesti. Näin on tässäkin tapauksessa menetelty. Maksuliikenne oli elatusapujen osalta saatu toimimaan maaliskuun aikana. Myös tilitykset muille yksityisoikeudellisille velkojille oli noihin aikoihin pystytty pääosin hoitamaan normaalisti.

Asiassa on hankittu tilitysasiakirjoista tiedot tilityksistä Lahden kihlakunnan ulosottovirastosta. Palkan ulosmittauksesta 1.3.2004 kertyneet 431,39 euroa oli tilitetty elatusapusaatavalle 16.3.2004. Valtion perimiskuitin, joka on päivätty 12.4.2004, mukaan palkan ulosmittauksesta oli ulosottoviraston tilille kertynyt 2.4.2004 392,87 euroa, josta oli tilitetty elatusavulle 318,61 euroa ulosottovirastosta puhelimitse saadun tiedon mukaan 16.4.2004 ja 22,76 euroa 26.4.2004 yksityisoikeudelliselle saatavalle. Näin ollen maaliskuun erän tilitys oli elatusavun osalta kestänyt 15 päivää ja huhtikuun erän osalta 14 päivää. Toiselle yksityisoikeudelliselle saatavalle suoritettu tilitys oli kestänyt 24 päivää.

Lahden kihlakunnan ulosottovirastosta puhelimitse saadun tiedon mukaan tuolloin normaalitilitys oli viikoittaista.

3 RATKAISU

3.1 Oikeusohjeet

Jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheutonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaisesti.

Ulosotto toiminnan asianmukaisuusvaatimuksesta on säädetty ulosottolain 1 luvun 19 §:ssä. Sen mukaan ulosottomiehen tulee toimia virkatehtävissään asianmukaisesti ja puolueettomasti. Täytäntöönpanotehtävät tulee suorittaa joutuisasti, tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti aiheuttamatta vastaajalle tai sivulliselle suurempaa haittaa kuin täytäntöönpanon tarkoitus vaatii. Ulosottomiehen tulee edistää vastaajan omatoimisuutta ja asianosaisten välistä sovinnollisuutta sopivalla tavalla.

Ulosottoasetuksen 33 §:n (162/1985) mukaan avustavan ulosottomiehen tulee viivytyksettä ja viimeistään perimistä seuraavana valtion virastojen aukiolopäivänä tallettaa kertyneet varat ulosottomiehen virkavarain postisiirtotilille tai toimittaa ne ulosottomiehelle. Avustavan ulosottomiehen on tehtävä tilitys perimistään varoista ulosottomiehelle tämän määräämänä aikana kuitenkin vähintään kerran viikossa. Ulosottoasetuksen 34 §:n 2 momentissa, joka kumottiin 1.3.2004 voimaan tulleella valtioneuvoston asetuksella 2003/681, säädettiin ulosottomiehen tilityksestä. Säännöksen mukaan, jollei toisin ollut säädetty, ulosottomiehen tuli lähettää kertyneet varat hakijalle postisiirron välityksellä kahden viikon kuluessa siitä, kun hän oli ne

perinyt tai avustavan ulosottomiehen tilityksenä vastaanottanut. Erityisestä syystä oikeusministeriö voi pidentää edellä mainittua määräaika. Asetusta koskevassa esittelymuistiossa todetaan tältä osin: "uudessa ulosottolaissa ei muuteta ulosottomiehen tilitystä koskevia säännöksiä. Uusi tietojärjestelmä tekee kuitenkin mahdolliseksi ulosottomiehen perimien varojen tilityksen nopeuttamisen. Uuden ulosottolain 1 luvun 19 §:ssä säädetään, että täytäntöönpanotehtävät tulee suorittaa joutuisasti, joten ulosottoasetuksen 34 §:n 2 momentti esitetään kumottavaksi, koska siinä säädetään vanhentunut viikkotilitysrytmi".

Oikeusministeriön 30.11.1999 antama määräys numero 3980/36/99 OM koskee ulosoton maksuliikettä ja kirjanpitoa. Se sisältää täsmentäviä säännöksiä muun muassa siitä, että seuraavana päivänä siitä, kun tiliotteen maksut on syötetty ulosoton tietojärjestelmään, tulostuu kullekin avustavalle ulosottomiehelle selvitettävät maksuluettelot. Avustavan ulosottomiehen tulee pääsääntöisesti päivittäin selvittää, mille asioille ko. maksut kohdennetaan ja merkitä asian numero selvitettävien maksujen listalle. Määräyksessä on myös täsmentäviä säännöksiä ulosottomiehen viikoittaisesta tilityksestä.

3.2 Arviointi

Saadun selvityksen mukaan kantelijan palkasta maksukiellon nojalla ulosottoon maksetun maaliskuun 2004 erän tilitys elatusavun suorituksiksi kesti kaiken kaikkiaan 15 päivää. Vielä huhtikuussa samana vuonna elatusavun tilitys kesti 14 päivää ja muulle yksityisoikeudelliselle saatavalle tilitetty osuus 24 päivää.

Kun otetaan huomioon ulosottolain 1 luvun 19 §:ssä säädetty ulosoton joutuisuus ja asianmukaisen käsittelyn vaatimus, on tilitys viivästynyt. Tilitys olisi noudatettaessa normaalijärjestystä kestänyt noin puolet siitä ajasta, joka nyt tilitykseen kului eli kestänyt noin yhden viikon. Viivästys jatkui vielä elatusavun huhtikuun erän osalta.

Viivästystä on mielestäni erityisesti lapsen elatukseen tarkoitettujen varojen osalta pidettävä moitittavana jo huomioon ottaen perusoikeussäätelyyn. Perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaan julkisen vallan on mm. tuettava perheen ja muiden lapsen huolepidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu. Myös YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa (27 artiklan 4 kohta) todetaan, että sopimusvaltiot pyrkivät kaikkiin mahdollisiin keinoin turvaamaan lapsen elatusmaksujen saannin vanhemmilta tai muilta lapsesta taloudellisessa vastuussa olevilta niin sopimusvaltiossa kuin ulkomailtakin.

Saadun selvityksen mukaan tilitys viivästyi ulosoton uuden ULJAS-tietojärjestelmän käyttöönotossa ilmenneiden puutteiden ja virheellisyysien vuoksi, joista olen erikseen antanut päätöksen koskien kaikkia asiaa koskevia kanteluita. Liitän jäljennöksen tästä päätöksestä kantelijalle tiedoksi. Asiassa on vielä otettava huomioon, että ulosottovirastossa pyrittiin minimoimaan tilityksen viivästystä hoitamalla tilitys manuaalisesti, koska elatusapujen tilitykset asetettiin erityisasemaan puutteellisuuden korjaamisessa.

3.3

Johtopäätös

Koska olen kiinnittänyt oikeusministeriön huomiota sen virheelliseen menettelyyn tietojärjestelmähankkeen toteuttamisessa edellä mainitussa päätöksessä dnrot 33 ja 34/2/06, kantelu ei anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Jos velalliselle tai velkojalle on viivästyksestä syntynyt kuluja tai muuta vahinkoa, korvauskysymyksen voi saattaa oikeusministeriön harkittavaksi, niin kuin kuten ulosottolain 3 luvun 109 §:ssä säädetään.